

Katona és Kisfaludy viszonya telve van problémával. Például ki számára készült az Ilka-kritika? Hátha maga Kisfaludy számára? Ki a megmondhatója ezeknek?

RAKODCZAY PÁL.

ISMÉT BETHLEN MIKLÓS.

Elkésve bár, de mégis szükségesnek tartom a következő helyreigazítást. Lukinich Imre az Irodort. Közl. 1906. 1. számában Bethlen Miklós bécsi fogságáról ír, illetve 16 levelét közli. A bevezetésben azt mondja Bethlen »Olajgát viselő Noé galambja« című röpiratáról: »Különös, hogy e nagybecsű röpirat még mindig *kiadatlan*.« — Ez tévedés. Kiadta Szalay László 1860-ban *gróf Bethlen Miklós önéletírása* II. kötetében 396—415.¹ lapon, még pedig három kézirat összevetése alapján, a mint maga mondja a II. kötet bevezetésében a VII. lapon: »két magyar és egy deák példányt használtam, mindhárom a magyar nemzeti muzeumban őriztetik. Az egyik magyar példány véglapján ez áll: *Ez az a siralmas levél, melyért Bethlen Miklós nagyapám uramat megfogták* . . . Így írást le ezeket másból. Nagy-Enyeden anno 1718 diebus primis Aprilis: Bethlen István.« A kéziratnak itt idézett néhány sora egyúttal megczáfolja Lukinichnak azt a másik megjegyzését is, a mi Bethlen elfogatásának okára vonatkozik. Ő ugyanis Torma Károlyra hivatkozva B. fogságának okát a XIV. Lajos francia királyllyal folytatott levelezésben látja; de ennek ellentmond Bethlen unokájának fenti megjegyzése, valamint Bethlennek ugyancsak Szalay által kiadott (II. k. 416. l.) s a »méltóságos gubernium, tekintetes, méltóságos tanácsi és egyéb úri fő és nemes és más, országgyűléseken legi.ime voksolni szokott rendekhez« intézett *supplicatio*ja, a melyben maga mondja, hogy ellene »vádképen emlegetnek »egy manifestumot vagy projectumot«, a mi által »az napkeleti hatalmas nemzetnek alkalmatosság adatott ennek az országnak visszavételére« (422. l.) Tehát mivel vádolják Bethlent? — hogy röpiratában a törökönek akarta ismét alávetni Erdélyt. S így is áll a dolog, mert szóról-szóra olvasható a »Noé galambjában« (Szalay II. 400): Megújítatván a törökkel való békesség, legyen ez a fejedelemség (Erdély) a török birodalomnak adófizetője esztendőnként adandó 15,000 arany summáig stb. A mint látjuk, nemcsak protestáns hatalmak garantiájáról szól ez a Noé galambja s így nem olyan érthetetlen, hogy B.-t e miatt fogságra vetették.

BOTÁR IMRE.

¹ Olajgát viselő Noé galambja, avagy a magyarországi és erdélyi gyuladásnak eloltására, és a németekkel, magyarokkal, erdélyiekkel, törökökkel, oláhokkal és moldvaiakkal való örökös és tökéletes békesség megszerzésére készített korszó víz, mely a felséges Leopoldus római császárnak, Annának, Nagy-Britannia királynéjának és a több keresztény királyoknak, fejedelmeknek, republikáknak, népeknek és nemzeteknek bemutatattik Fridericus Gotefridus Veronensis által. Hágában Theophilus Philadelphus betűivel a kigyó czimere alatt, anno pacis mundi 1704. Nem csodálom, hogy Lukinich tévedett, mert pl. a Pallas Lexicon is azt mondja a Noé galambjáról: *kéziratban*.